

**Міністерство культури і туризму України
Державна академія керівних кадрів культури і мистецтв**

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської науково-практичної конференції

**НАВЧАЛЬНІ ЗАКЛАДИ
КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ:
*особливості входження
в Болонський процес***

7 – 8 червня 2007 р.

Київ

декілька категорій артистів: 1) акторів для драматичної трупи; 2) співаків і співачок для опери; 3) танцівників і танцівниць у балет; 4) музикантів для оркестрів.

За навчальною програмою всі учні ділилися на два розряди, кожний розряд мав два рівні: нижчий і вищий. Освітні програми для тих, що вчився за розрядами, були відмінні. Статут впровадив публічні іспити для всіх класів із запрошенням артистів імператорських театрів, батьків і родичів учнів. Залишалися невизначеними терміни навчання в кожному розряді. Ймовірно, вони встановлювалися індивідуально. Термін випуску залежав від успіхів вихованця, але він мав покинути училище не раніше 18 років й не пізніше 20-річного віку. Кардинальною новиною статуту 1829 року стало включення в освітню систему училища етичної освіти – виховної роботи.

Наступні реформування системи підготовки професійних танцівників і танцівниць були здійснені в другій половині ХІХ сторіччя із затвердженням нового Статуту Театрального училища (укладач П.С. Федоров).

Література:

1. Борисоглебський М. Минуле балетного відділення Петербурзького Театрального училища: Матеріали по історії російського балету. В 2-х т. – ЛГХУ, 1938. – Т.1. – С. 20.
2. Лукіан з Самосати. Вибрана проза. І. – Правда. – 1991. – С. 599-600.
3. Мордісон Г.З. Історія театральної справи в Росії: передумови і розвиток державного театру в Росії. – СПб. – 1994. – С. 177.
4. Новерр Ж.Ж. Листи про танець і балети. – Л.–М.: Мистецтво, 1965.
5. Слонімський Ю.І. Дідло. – Л.–М., 1958. – С. 49.

*Васильченко Л.Л.,
гол. бібліотекар ДАКККіМ*

ФОНДИ БІБЛІОТЕКИ ДАКККіМ У ПРОЦЕСІ ЗДІЙСНЕННЯ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

Останніми роками відбулися значні зміни в уявленні про роль та місце бібліотеки в інфраструктурі вищого навчального закладу. Для забезпечення своєї ролі в суспільстві і своїх функцій в освітньому процесі бібліотеки впроваджують нові види діяльності, змінюють традиції і технології, перерозподіляють внутрішні ресурси, підвищують кваліфікацію кадрів. Сьогодні на діяльність бібліотеки ВНЗ впливають зміни в системі вищої освіти.

У зв'язку з входженням в Болонський процес, підвищенням вимог до підготовки конкурентоспроможних спеціалістів потребує високого рівня інформаційний супровід навчання. Завдяки інтеграції науки й освіти необхідне поси-

лення наукового складу бібліотечні фонди. У добу інформатизації традиційна бібліотека з її книжковими і журнальними фондами є одним з компонентів у процесі інформаційного обміну.

Разом з Академією розвивається і бібліотека. Зростають її фонди, розширюється асортимент інформаційних послуг.

Основні ознаки і зміст роботи бібліотеки Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв – оперативне бібліотечно-бібліографічне обслуговування студентів, аспірантів, професорсько-викладацького складу, інших категорій читачів відповідно до їх інформаційних запитів, на основі широкого доступу до книжкових фондів.

Комплектування книжкового фонду ДАКККіМ здійснюється на основі даних про контингент студентів, аспірантів, викладачів. Бібліотека щорічно проводить аналіз забезпеченості літературою навчального процесу (за дисциплінами). Постійно вивчаються видавничі та книготорговельні каталоги видавництв, фірм, використовуються можливості державних і комерційних видавництв, магазинів, благодійних фондів, товариств, обмінних фондів крупних бібліотек; приймаються дарунки від працівників і студентів Академії.

Враховуючи, що якість, обсяг та глибина фондів бібліотеки є вагомими факторами її діяльності, постійна увага приділяється формуванню фондів з актуальних для навчального процесу галузей знань, заповненню лакун у ключових розділах фонду.

До бібліотеки почали надходити нотні видання, автореферати дисертацій та дисертації, інші види видань та неопублікованих матеріалів. Одержана література оперативно надходить до користувачів.

Зважаючи на те, що користувачі потребують оперативної інформації щодо новітніх досягнень у наукових дослідженнях з питань гуманітарної та мистецької освіти, а періодичні видання – джерело, що сприяє даному процесу, асортимент передплатних видань України та Росії і складає 157 назв.

На сьогодні бібліотечний ресурс становить понад 42000 одиниць книжкової продукції, 157 назв періодичних видань. Збираються дипломні роботи, дисертації, матеріали на електронних носіях. Багатогалузевий фонд налічує 20800 примірників навчальної літератури, 4500 – художньої, 4000 – з історії і теорії мистецтв і нотних видань, 5500 – наукових видань.

Значну роль в поповненні фонду бібліотеки науковими виданнями відіграв вихід у світ видань Академії – “Вісник ДАКККіМ”, “Мистецтвознавчі записки”, альманах “Культура і сучасність”, науковий журнал “Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія”, збірника “Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури”, “Енциклопедія етнокультурознавства”. Завдяки цим виданням бібліотека почала систематичний обмін з бібліотеками України.

Бібліотека підтримує зв’язки з Львівською науковою бібліотекою ім. В. Стефаника, Харківською державною національною бібліотекою ім. В.Г. Короленка, Одеською Державною ордена Дружби народів науковою бібліотекою ім. М. Горь-

кого, Національною парламентською бібліотекою України, Національною бібліотекою України ім. В.І. Вернадського, Державною науково-технічною бібліотекою України, Бібліотекою Київського національного університету культури і мистецтв, бібліотекою Київського національного університету ім. Максимовича, ДІБ України, НПБ АПНУ, Національного університету “КМА”, Українсько-американським фондом “Сейбр – Світло” та іншими.

Довідково-інформаційний фонд бібліотеки становить близько 3000 примірників. Створено систему картотек, яка всебічно розкриває зміст фонду. У картотеці “Видання науковців ДАКККіМ” відображено майже 800 публікацій викладачів Академії. Ведеться систематична картотека статей, картотека авторефератів дисертацій, публікацій про ДАКККіМ.

Користувачами бібліотеки є понад 3000 абонентів: професорсько-викладацький склад, студенти, аспіранти, працівники Академії, студенти інших ВНЗ, училищ, інститутів і організацій міста.

Охоплення студентів денного та заочного відділень бібліотечним обслуговуванням складає майже 100%. Значна увага приділяється питанням удосконалення форм і методів обслуговування читачів навчальною літературою.

Один з провідних напрямків у роботі бібліотеки – популяризація літератури: тематичні конференції та літературні вечори, бібліографічні огляди. Посильну допомогу у проведенні заходів надають кафедри. Щорічно бібліотека проводить 6-8 масових заходів, забезпечує інформаційний супровід заходів, які проводить Академія.

Для читачів постійно демонструються виставки нових надходжень, тематичні виставки за основними спеціальностями Академії, експонуються постійно діючі виставки – “Експрес-інформація”, “До освіти нового типу”, “Публікації науковців ДАКККіМ”, “Видання ДАКККіМ”, “На допомогу науковій роботі”, проходять Дні інформації, Дні спеціаліста, Дні кафедр. Для першокурсників проводяться заняття з основ бібліотечно-бібліографічних знань.

Проблема бібліотечно-інформаційного забезпечення самостійної роботи студентів є традиційно важливою для бібліотеки, оскільки лише за умови її активізації студент може оволодіти системою знань, умінь, що забезпечують якісні характеристики фахівця-професіонала.

Це змушує бібліотеку адаптувати свою діяльність до сучасних інформаційних потреб студентів, змушує використовувати всі види документної інформації – друковану, аудіо-та відеоматеріали, комп’ютерні навчальні програми, CD-ROM, ресурси Інтернету в інформаційно-бібліотечному забезпеченні викладачів та студентів.

Оскільки бібліотека є структурним підрозділом навчального закладу, вона прагне до відповідності складу і структури її фонду номенклатурі спеціальностей, спеціалізацій, навчальних дисциплін, за якими здійснюється професійна підготовка фахівців у ВНЗ, тобто формувати бібліотечний фонд через придбання документів відповідно до освітньо-професійних програм, освітньо-кваліфікаційних

характеристик, навчальних планів, програм курсів та тематик наукових досліджень.

Незважаючи на те, що бібліотека Академії працює з 2000 р., фонд літератури на допомогу вивченню мистецьких дисциплін сформований досить раціонально і дозволяє забезпечити мистецьку освіту за напрямком, який здійснює Академія.

Постійна увага приділяється поповненню читальних залів енциклопедіями, довідниками, словниками, які видані в Україні і поза її межами. Так, бібліотека має комплекти БСЭ, УРЕ, музичної енциклопедії, театральної, балету, етики, естетики, живопису, одягу і костюма, прикладного мистецтва, антикваріату, ікони, міфології, культурології, соціології різних років видань.

Викладачі і студенти мають можливість користуватись унікальними енциклопедіями з музики, образотворчого мистецтва німецькою, англійською, чеською, польською, угорською та іншими мовами.

До послуг користувачів широке коло словників: орфографічні, тлумачні, синонімів, фразеологічні, термінознавчі, наукової термінології, іншомовних слів, музичні, театральної лексики, літературознавчі, психології, філософії, мистецтва й інші.

Художня підготовка в Академії здійснюється за традиціями академічної школи. Студенти протягом всіх років навчання вивчають дисципліни “Історія мистецтв і архітектури”, “Скульптура”, “Живопис”, “Рисунок”, “Основи композиції”, “Архітектурний дизайн”, “Синтез мистецтв”, “Міфологія”, “Режисура”, “Культурологія”, “Теорія культури”, “Країнознавство”, “Мистецтво балетмейстера”, “Звукорежисура”, “Психологія художньої творчості”, “Музичні інформаційні технології” та багато інших. З першого по останній курс ускладнюються завдання з цих дисциплін, і забезпечення їх вивчення потребує широкого асортименту підручників, посібників, художніх альбомів, наукових видань. Так, читальні зали мають фундаментальні видання з історії зарубіжного мистецтва, історії українського мистецтва, історії української культури, мистецтвознавства, альбоми репродукцій зарубіжних, вітчизняних митців, альбоми і путівники галерей і музеїв світу, українською, російською, іноземними мовами.

Особливо ретельно збирається фонд видань з українського мистецтва, мистецтва української діаспори. Широко популяризуються праці викладацького складу Академії серед студентської аудиторії, зокрема С.П. Папети, О.К. Федорука, П.В. Нестеренка, Г. Скляренко та інші.

Окрасою фонду бібліотеки є література з іконопису, іконографії, яка дає знання з вивчення дисциплін і використовується студентами в творчій роботі. Експертну та реставраційну діяльність творів образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва, методи дослідження, технічні засоби експертизи, основи музейної справи висвітлюють унікальні видання вітчизняних та зарубіжних авторів, серед яких і наші викладачі: О.К. Федорук, Л.М. Черкаський, В.Б. Врублевська.

Сформовано розділ літератури, що висвітлює охорону пам'яток історії, культури України. Основу цього фонду склали видання, передані з особистих бібліотек В.І. Акуленка, В.Б. Врублевської, література одержана з Національної комісії з питань повернення в Україну культурних цінностей.

Розуміння будь-якого мистецтва залежить від загального розвитку особистості.

Значну роль у формуванні студентів музичних спеціальностей відіграє культурне середовище та духовний матеріал, на яких вони виховуються, література, яка відкриває величезне поле діяльності для розвитку особистості.

Розділ “Музика” різноманітний за змістом і багатий за обсягом. Література висвітлює філософсько-естетичні проблеми музики: музику і суспільство, ідеологію, генезис музики, гармонію, поліфонію, композицію, ритміку, музичні форми, музичну акустику, музичний фольклор.

Добре укомплектовані розділи: загальна історія музичної культури, музична культура зарубіжних країн, вокальна, інструментальна музика.

У створенні фонду музичної літератури допомагали викладачі Академії, особливо М.С. Юрченко, В.Д. Шульгіна, В.Я. Редя, М.П. Линник, окремі вчені. Унікальна колекція музичної літератури подарована нашій бібліотеці видавництвом “Музична Україна”. В цій колекції музичні видання 50 - 90-х років самого видавництва та видавництв СРСР. Серед них – твори А. Веделя, М. Березовського, Д. Бортнянського, М. Лисенка, М. Колеси, вокальна, інструментальна, вокально-симфонічна, сценічна музика тощо.

Для підготовки студентів за спеціальністю “Музичне мистецтво” зі спеціалізацією “Хорове диригування”, що є найвищим щаблем музично-виконавської ієрархії, де необхідні техніка, уява, добре розвинений слух, всебічне знання музично-теоретичних дисциплін, сформовані розділи “Музична культура України”, “Диригування”, “Хорознавство. Хоровий спів”, де знаходяться необхідні підручники, посібники, нотні видання.

На виставках, підбірках літератури широко популяризуються монографії, посібники, публікації, твори викладачів кафедри і науковців Академії: Шульгіної В.Д., Юрченка М.С., Уланової С.І., Терещенко А.К., Реді В.Я., Черкаського Л.М., Степурка В.І., Белявіної Н.Д., Афоніної О.С., Рудчука Ю.А.

Накопичення, вивчення, переосмислення перлин народної творчості, що збереглися в народній пам'яті, створення на їх основі сучасних зразків хореографічного мистецтва висвітлює література розділів фонду “Хореографія”, “Народний танець”, “Сучасний танець”. Це література з історії танцю, теорії і окремих видів танцю, техніки виконання, методики викладання. Серед видань – підручники і посібники зарубіжних і вітчизняних авторів, книги славетних танцюристів.

В основі навчальної підготовки студентів-хореографів лежить система школи танцю, викладена в посібниках професора О.П. Колоска, В.Ф. Володько, С.Г. Забредовського, Н.М. Корисько.

Забезпечуючи навчальний процес підготовки драматургів, сценаристів, бібліотека враховує специфіку і структуру їхньої творчої діяльності.

За досить короткий час створений фонд програмної художньої літератури, виділено розділи “Світова драматургія”, “Українська драматургія”, “Поезія”.

Читальний зал має якісний фонд театрознавчої літератури, який висвітлює теорію й історію театру, систему Станіславського, мистецтво режисера, мистецтво актора (роль і образ, сценічна мова, пластика), теорію драматургії. Широко представлена література про театральний костюм, грим, реквізит, музично-звукове оформлення заходів.

Вагомим доповненням до підручників, навчальних посібників є періодичні та продовжувані видання, альманахи, вісники і записки вищих навчальних закладів, матеріали конференцій, збірники наукових праць, які активно використовуються студентами, аспірантами, викладачами, особливо популярні серед користувачів: “Культура і сучасність”, “Мистецтвознавчі записки” (ДАКККіМ), “Пам’ятки України: історія та культура”, “Музика”, “Образотворче мистецтво”, “Студії мистецтвознавчі”, “Собрание шедевров”, “Искусство”, “Творчество народов мира”, “Культура України”: Зб. наук. праць ХДАК, “Вестник Московского государственного университета культуры и искусств”, “Сценарий и репертуар”, “Українська культура”, “Український театр”, “Мистецтво та освіта”, “Музыкальная академия”, “Музыковедение”, “Звукорежиссер”, “Балет”, “Праздник”.

Змінюючись разом із суспільством, обслуговуючи інтереси навчального закладу, бібліотека не може обійтись без впровадження комп’ютерних технологій для забезпечення навчального процесу.

Необхідним інформаційним джерелом для студентства та аспірантів сьогодні є мережа Інтернет. Інтернет-сторінки гарно ілюстровані, супроводжуються відео, звуком, мають графіку і гіпертекст.

В нашій бібліотеці користування мережею Інтернет дає можливість не лише ознайомитись з текстовою інформацією, а й прослухати музичні записи, ознайомитись з новими подіями в музичному світі.

Різноманітно в мережі Інтернет відображено хореографію. Студенти старших курсів знаходять професійні новини, інформацію з мистецьких журналів.

Цікавою для мистецтвознавців є інформація, яку представлено традиційно – книгою. Бібліотеки, книги в Інтернет привертають велику увагу користувачів, бо дають можливість використання нових текстів книг, альбомів, нот, стародруків, і вже сьогодні із здобутками бібліотек України і за її межами.

Наші користувачі мають змогу ознайомитись, переглянути колекцію на компакт-дисках з тематики: народна музика, сучасна популярна музика, академічна музика, образотворче мистецтво, музеї, заповідники, бібліотеки, пам’ятки історії, архітектури. Популярністю користується серія дисків “Художня галерея”: “Великі російські художники”, “Зарубіжні художники”, “Мистецтво Відродження”, “Етнічна музика України”.

Бібліотека має диски з записами перлин світового виконавського мистецтва, наприклад, арії з опер, твори на поезії Т. Шевченка, українські, російські романси у виконанні Б. Гмирі й інші.

Можна прослухати в бібліотеці і взяти додому, приміром, комплект дисків з записами творів Бетховена. Має бібліотека диски з записами творів наших викладачів, наприклад, ораторію “Києво-Могилянська Академія” Віктора Степура у виконанні хорової капели “Почайна”.

Колишні студенти Академії дарують бібліотеці свої доробки, тому маємо колекцію сучасної популярної музики.

Активне і грамотне використання комп’ютера в навчальному процесі паралельно з книжковими фондами сприяє формуванню якісно нової культури мислення, дозволяє подавати інформацію у різних формах, керувати темпом її подання і повторення.

Бібліотека має наміри щодо вдосконалення діяльності з метою надання сучасних бібліотечно-бібліографічних послуг.

*Гавеля О.М.,
канд. пед. наук, доцент
доцент ДАКККіМ*

СОЦІАЛЬНИЙ, МОРАЛЬНИЙ ТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ РОЗВИТОК СТУДЕНТІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

Особистість як поняття соціальне містить все, що є в людині надприродного, історичного. Особистість виникає на основі природженого, але є результатом культурного й історичного розвитку (Л.С. Виготський). Особистістю є людина, яка ставиться певним чином до оточення, і це її ставлення виявляється у всій її сутності (С.Л. Рубінштейн). У процесі навчання у Вищій школі студенти повинні засвоїти майбутню професійну діяльність, збагатитися морально та духовно, розвинути свій інтелект, розкрити власний творчий потенціал, стати суб’єктом повноцінної суспільної життєдіяльності.

Мета сучасної вищої освіти полягає у тому, щоб забезпечити випускників необхідними знаннями і відповідними особистими і професійними якостями, підготувати до ефективної роботи на середніх і вищих управлінських посадах у відповідних галузях культури, економіки або виробництва. Сучасні освітянські програми повинні стати формулами успіху для кожного студента. Пропозиція отримати Європейську освіту, це у першу чергу дозвіл випускників ВНЗ зайняти керівні посади в Україні та у всьому світі.